

Jef Van Extergem

Flamingant én communist

1898 - 1945

'Bestaat er iets mooiers dan te leven voor een ideaal?' Dat moeten zowat de laatste woorden van Jef Van Extergem geweest zijn. Opgetekend door een medegevangene.

Wat is Jef Van Extergem eigenlijk? Vlaming? Absoluut! Communist? Een echte! Moeilijk denkbaar vandaag, die combinatie. In het begin van vorige eeuw kan het wél, zeker volgens Van Extergem. Jef legt een hoogst origineel politiek parcours af.

Het begint al vroeg, tijdens de Eerste Wereldoorlog. Jef is een overtuigde activist. Weg met het verknachtende België waarin de Vlamingen door de Franstalige bourgeoisie onderdrukt worden. Voor dat land de wapens opnemen tegen Duitsland? Geen denken aan. Trouwens, Jef is pacifist. Punt. Dat heeft hij na de oorlog geweten. Twintig jaar cel krijgt hij.

De voorzitter van de rechtbank: 't Was allemaal voor den Duits'. Van Extergem: 'Voor den Duits? Ik? Nooit, nooit, nooit! Mét den Duits... dat is mogelijk; er mocht hier niets gebeuren of 't moest met de toelating van den Duits zijn. Het Nationaal Comité moest met den Duits samenwerken voor de bevoorrading van de bevolking. Maar dat was niet vóór den Duits...'
– Uit het procesverslag –

Na een jaar mag Jef buiten. 'Maar alleen als ge politiek uw mond houdt.'

Dan kennen ze Jef nog niet. Hij praat zich vlot terug de gevangenis in. Voor drie jaar dit keer. Opnieuw vrij, komt hij in 1928 op bij een tussentijdse verkiezing voor de Kamer. Op een Vlaamse, stalinistische lijst. Met de steun van Moskou.

Bij die verkiezing roept hij de kiezers op niet voor hem maar voor August Borms te stemmen. Borms, omwille van zijn activisme ter dood veroordeeld, haalt het met 83.058 stemmen op zijn Antwerpse, franskiljonse tegenkandidaat Baelde. Die heeft er 44.410. Maar Borms blijft gevangen. De Kamer verklaart zijn verkiezing ongeldig en Baelde mag zetelen...

Jarenlang blijft Jef een trouwe partijmilitant. Tot de communistische partij in 1937 een Belgische koers begint te varen. Dan haakt hij af en richt met enkele geestesbroeders de VKP op. De Vlaamse Kommunistische Partij.

Eind jaren 30 richt Van Extergem het 'Vlaamsch Blok voor Zelfbestuur en Democratie' op. Een samenwerkingsverband van de Vlaamse communisten met een paar Vlaamse en linkse groeperingen.

Dan breekt de Tweede Wereldoorlog uit. De Duitse troepen bezetten ons land. Jef Van Extergem is nu partijleider en hoofdredacteur van de clandestiene *De Rode Vaan*. Jef gaat volop in het verzet en wordt midden 1943 door de Gestapo gearresteerd. Hij sterft uiteindelijk van ontbering in Mittelbau-Dora, berucht om de ondergrondse fabriek waar dwangarbeiders de V1- en V2-raketten moeten monteren.

Louis Paul Boon over Van Extergem: 'Het mag niet zijn dat Jef Van Extergem alleen als communist gekend is en dat daarmee de grote Vlaamse figuur, die hij is, uit het oog verloren wordt. Wij moeten in hem zien den idealist, de man, die de Vlaamse beweging op een breder peil heeft willen uitwerken, die haar op een sociale basis bracht en tot de Vlaamse volksmassa trachtte uit te breiden.'